

Въстникъ

11. Варна

Годишната цена на Църковенъ вѣстникъ заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

свещ. Стефанъ Ганчевъ

ЛИЧНО ИЗДАНИЕ

Донасителъ е годишенъ и всѣкога прѣплащана

Венчко носице се до вѣсти до а на ст. ондъ, ние по

СЪДЪРЖАНИЕ :

1. Кесаревото — кесарю, Божието — Богу. — *Свещ. Д-ръ Ст. Цанковъ.*
2. Книга за българскитѣ пастири и наставници. — *Ст. Михайловски.*
3. Православната църква въ Япония — *Иеором. Михаилъ.*
4. Психология на религията. — *Свещ. Д-ръ К. Цъновъ.*
5. Международния евхаристиченъ конгресъ въ Виена. *М.*
6. Книжнина. Стихотворения *Раф. Ст. Тошкинъ*
7. Външенъ прѣгледъ.
8. Изъ вѣстниците и списанията.
9. Църковно-обществена лѣтопись.
10. Обявления.

Кесаревото — кесарю, Божието — Богу.

V.

(Статия последня).

Българската православна църква трѣбва да се остави на миръ. Светотатствено е, съ нея да се играе на политиканство. Безрасждно и пагубно е, да се прави отъ нея проводникъ на политически борби и страсти. За общия културенъ, просвѣтенъ напрѣдъкъ на нашото отечество, на нашия народъ има да се върши почти въ всички области твърдѣ много. Собствено, за този напрѣдъкъ тепърва прѣдстои да се работи. Въ многото — нашата държава, нашитѣ народни дѣйци дори не сж се спирани, не се е турило начало, не се е поставила основа, не сж прѣдначъртани задачи и планъ. Въ водовъртежа на публичния, по-вече външенъ, животъ, остави се дори да затръпяса много отъ по-рано обработеното въ втрѣшния, културенъ животъ на страната ни. И въ този именно истински напрѣдъкъ, въ дѣйността за това унапрѣждане, а не въ българското политиканство, трѣбва да се даде на българската православна църква заслужено, достойно и широко поле за творческа и зиждителна дѣйностъ — въ изпълнение божествената ѝ мисия и тукъ, на земи, и за истинска полза, за здраво унапрѣждане на нашото отечество, на нашата нация. Нека българскитѣ държавни и политически мже се занимаватъ съ тѣсно национално-политически въпроси и задачи. Българската църква, оставена на миръ и спокойствие отъ политика и политиканство, и прѣдадена на своята християнизаторска, културна, просвѣтна, нравствена и религиозна дѣйностъ посрѣдно ще изпълни своята задача и къмъ

публичния, политически животъ на страната, като облагородява нравитѣ, като прѣчистя стремежитѣ, като вкоренява чувството на дългъ и къмъ колективността, като разкрива отговорността и като създава и затвърдява чистия характеръ.

Какво е направено у насъ въ тази толкова важна и фундаментална област, та вмѣсто тамъ да се отвори отъ нашата държава, отъ нашитѣ държавни и политически мже врата на българската църква — наопъки, искатъ да я вкаратъ въ поле, чуждо на сжщната и призванието ѝ? Какво сме ние днесъ въ тая област, та българската църква държатъ настрана отъ нея, или пъкъ кога сама иска ней да се прѣдаде ѝ се поставятъ прѣчки и ѝ посочватъ другъ пътъ?

Българското племе, въ много страни на своята психика, е още племе варварско и вълчо. Колцина отъ изучавачитѣ на българската душа сж се спирани на българската национална, лична и обществена, психология, за да се види и ясно очертае — покрай добритѣ, колко отрицателни, тъмни и черни страни има залѣгнали, въ душата на българина? Изчезнало ли е варварството на българина отпрѣди врѣме на Бориса? И какво е можало да се направи и отъ църква и отъ държава въ нравственото и просвѣтно подигане на българина прѣзъ дългостолѣтнитѣ перирди на въоръженъ или робски животъ? Струва ни се да казваме печалната истина, че е направено почти нищо или твърдѣ малко и че, въ много отношения, придобивкитѣ сж само външенъ, тънъкъ слой върху душевната българска снага, който, като се пораздраска и поразчопли малко, ще се покаже отдолу много отъ древното варварство. Ние нѣмаме и едно психологично-исторично изучаване за това — какви черни послѣдници е оставилъ върху българската душа тъмниятъ петвѣковенъ робски периодъ. Нѣмаме всичко това, но виждаме, виждаме всички — които се вгледаме — наоколо си и въху си чернотията, варварскитѣ и тъмни инстинкти въ личния ни и публиченъ животъ. Тази чернотия е и наследствена и придобита. Малко сж изслѣдвани, слабо сж схванати и добритѣ и свѣтлигѣ страни, които, безпорно, по-вече или по-малко, имаме. Тѣ трѣбва да се схванатъ и измѣрятъ. Тѣ трѣбва да се съпоставятъ съ лошитѣ и тъмнитѣ. И, оттамъ, прѣдстои дългиятъ, упоритѣ, тихъ трудъ — да се засиятъ сжществуващитѣ добри страни, да се култивиратъ нови и да се отслабятъ, заличватъ лошитѣ и да не се дава да се нараждатъ, вкореняватъ и разпространяватъ нови. Колцина мислятъ и работятъ у насъ върху тоя най-положителенъ дългъ въ всѣка обща културна дѣйностъ? И не е ли дългъ най-първо на българската държава, на нейнитѣ прѣдста-

вители — да се спратъ, най сетнѣ, на тази дѣйностъ, да привлѣкатъ всички творчески въ страната сили за подземане и подкарване на този фундаменталенъ творчески и зиждителенъ трудъ въ истинския културенъ развой на нацията и страната ни? Призванието на българската църква тукъ, като никждѣ другадѣ, се срѣща и покрива съ призванието на българската държава и държавници. И не тукъ ли трѣбва да бжде съвмѣстното съратничество на държава и църква? Ала ония наши политици, за които ставъ по-рано дума, а като говорятъ за национално-политически характеръ на българската църква, тъкмо въ тая национално-културна областъ прѣпрѣчватъ всичко, за да държатъ настрана отъ нея нравствено-просвѣтната мисия на българската църква.

Българскиятъ народъ прави сетни жертви за българската школа, т. е. за просвѣта и култура. Освѣнѣ дипломитѣ и вѣншното, сухо, повърхно образование, какво даде и какво още ще даде на българския народъ и на българската държава тази школа? И българскиятъ народъ и български държавници почватъ да даватъ отговоръ, не твърдѣ лѣстенъ за сегашното българско училище. Много добри страни може да има и голѣми ползи може да дава българската школа, но безспорно е, че тя не дава едно и най-важното: тя не дава възпитание, тя не създава характер, тя не култивира дългъ, тя не избѣрва, а като че ли засила животинството. Най-новото българско поколѣние, сегашниятъ школьникъ сж на лице — съ общата си нравствена западналостъ и голота. И пакъ, повечето отъ сжщитѣ тия люде, които дирятъ и искатъ политика отъ българската църква, държатъ всѣкакъ настрана българската църква, българския клиръ отъ съратничеството имъ въ нравствено-културното дѣло на българската школа. И днесъ, когато въ българската школа върлуватъ, като чума, безбожие, безнравствени учения, разрушителни нравствени и социални тенденции, когато голѣма частъ отъ българската училищна младежъ е оставена или изоставена по тъмни и гадни патеки — какво даватъ, като противоядие на тия отрови, българскитѣ държавници и политици? — Почти нищо. Какви нравствено-възпитателни учения срѣщупоставятъ въ училището на върлуващитѣ разрушителни? — Почти никакви. Въ всички срѣдни учебни заведения, освѣнѣ поставената на пѣськъ „етика“, Божиятъ законъ, учението на Спасителя Христа ги нѣма. Въ прогимназиитѣ и посновнитѣ училища — сж като че ли нарочно отъ сѣко гледище така поставени, та да се не постига нѣщо. Какъвъ нравствено-възпитателенъ редъ и атмосфера сж създадени? Никакви. Какви учители и възпитатели сж отредени за нравствено-религиозното възпитание на училищната ни младежъ? — Най-вече тъкмо ония, които се явяватъ проводници на нравствено-религиозния индиферентизмъ и отрицание. Въ сжщото врѣме, желаящитѣ да се политиканствува съ църквата и да се подчини тя на подобно течение отмахватъ културнитѣ ѝ задачи и нравствено-религиознитѣ идеи отъ българското училище, отстраняватъ българския клиръ отъ *всѣко* участие въ нравствено-религиозния трудъ въ училищата ни. Не искатъ да се създадатъ условия за подготвенъ персоналъ по вѣроучение и християнска нравственостъ. На българскитѣ свещенници не се допуща да бждатъ законоучители въ училищата, забрани имъ се дори да могатъ да бждатъ избирани за училищни настоятели.

Ние имаме второ едно училище — *казармитѣ*. Българскиятъ войникъ, дошелъ изъ селата, поставенъ въ новитѣ съблзнителни условия на градоветѣ — често се връща по-лошъ и покваренъ въ селото си, отъ прѣди идването му въ казармата. Връща се често като заразител на тихото и съ патриархални нрави селско население. Не е скрито, че отрицателната пропаганда въ казармитѣ е пушла широки и дълбоки корени. Кой върши нѣщо и какво се върши за нравствената запаза, за нравственото повдигане на българския селянинъ въ казармата? — Почти никой и нищо. И единъ день — отъ българския войникъ ще се поиска прѣди всичко високо нравствено съзнание, изпълнение на възвишени нравствени задължения. И при все това — въ българската казарма свещеникътъ почти не сжществува. Тамъ липсва неговата християнизаторска дѣйностъ. Липсва неговото християнско противодѣйствие на нравственитѣ отрови, неговата творческа дѣйностъ въ съзидане на високитѣ нравственино-религиозни вътрѣшни душевни сили. На това никой не се спира. Тукъ никой не подиря високата мисия на Христовия роденъ служител. Българскиятъ войникъ, като българската школска младежъ, се изоставя подъ пълното влияние на разрушителнитѣ и отрицателни течения. А тукъ именно църквата, вмѣсто подвластно политическо орджие, единствена може да подземе културния християнски трудъ — за вътрѣшното повдигане на българския войникъ, и, слѣдователно, на българската държава, на българския народъ и тѣхнитѣ задачи.

Дѣ е *цѣлото* духовенство, подигнато — съ помощта на държавата — и въ интелектуално, и въ нравствено-обществено, и въ материално отношение — като истинска духовна армия за нравственото издигане на българския народъ и, слѣдователно, и на държавата въ всички области на живота имъ? Какво сж направили отъ себе повечето отъ въпроснитѣ наши държавни мже за духовното образование на клира, за неговото обществено издигане? — Твърдѣ малко или нищо. Нѣщо по-вече. На всички инициативи и усилия на църквата да се подмлади българския клиръ, да се откриятъ богословски училища за просвѣтени свещенослужители, църковнослужители, законоучители, да се подобри, да се облекчи общественото и материалното положение на българския клиръ — на всичко това тия държавни и политически мже въ повечето случаи сж правили само спѣнки, само прѣчки. И църквата — въ всички тия отношения — е останала изключително на себе си. Тя върши — при даденитѣ условия — съ помощта на небесния си Основателъ и Ръководителъ всичко, което е възможно и наистина полезно. Но, нѣма съмнѣние, че при други схващания и при други отношения на държавната власть и прѣдставителитѣ ѝ — власть еднакво отъ Бога дадена и установена за благо на народитѣ — българската църква съ клира си можаше въ днешнитѣ нравствено-социални отрицателни и разрушителни врѣмена да бжде дѣйствително незамѣнимъ съратникъ на държавата въ вътрѣшното, културно и, оттукъ, социално-политическо развитие на нацията ни. Но това не се схваща. Това не се подиря. То не се улеснява. Върши се обратното. На българската църква се *прѣчи* въ истинскитѣ ѝ задачи за усъвършенствуването на народъ и на държава, а се иска — да бжде обезличена въ политическа борба и страсти, да бжде обрната въ полатическо послушно орджие.

Това нѣма да бжде и не може да бжде, защото то би било прѣдателство на Христа и църквата Му. Прѣдателството е еднакво позорно прѣстѣпление, както въ частния, публичния и държавенъ животъ, тъй и въ свещенния животъ на църквата.

Това не трѣбва да бжде, защото е еднакво гибелно и за народъ, и за държава, и за църква. Тенденцията да се служи съ църквата повече за политиканствуване, и измѣстването на църквата отъ истинската ѝ културна дѣйностъ въ държавния и общественъ животъ дадоха вече достатъчно ужасяващи резултати и за народа и за държавата ни. Колкото повече се върви въ тоя пжтъ, толкова повече и по-грозни ще бждатъ тия резултати. Не се ли вижда това? Не се ли тò поне *чувствува*? Дълбоко сме увѣрени, че ще дойде день, когато — по този пжтъ — работитѣ ще взематъ такива страхотни размѣри, че на *държавата* не ще остане другъ пжтъ за прѣчистяне на създадената отъ нея блатна и гадна нравствено-социална атмосфера — освѣнъ да се притече за помощъ къмъ църквата, да поиска нейното сѣрагничество тѣкмо въ тая областъ, отъ която днесъ — по кжсогледство — гледа да я измѣстя. Ще дойде непрѣмено день, когато — прѣдъ грозното зло — умоветѣ и нѣщата ще се измѣнятъ и на църквата ще се гледа, не както днесъ отъ мнозина се гледа, като на институция, потрѣбна само додѣто има да се постигнатъ тѣсно-политически цѣли, а самата държава ще поиска да се отърсва църковно-религиозното отъ всичко тѣсно-политическо и политиканствуващо и да търси нравствено-културната помощъ и сътрудничество на църквата.

Нима, за да се разбере това, трѣбва да се изплати тò тежко и прѣскжпо? Нима, за да се съзнае положителниятъ принципъ на координационно, свободно дѣйствие и сѣратничество на държава и църква въ нравствено-културното подигане и заякчаване на нашия народъ, трѣбва да се оставятъ като учители да дойдатъ грознитѣ и зловѣщи факти на нравствено разгиване и проваляне?

Да запази Богъ българското общество и държава отъ такива катастрофални уроци.

И църковната и държавната власть сж двѣ власти отъ Бога за напрѣдъкъ и спасение. Българската православна църква и българската държава сж двѣ власти отъ Бога за въздигане на българския народъ до нация здрава, културна, достойна за блага земни и небесни. При свободата и различieto си, тѣ се срѣщатъ и покриватъ въ великото дѣло за вжтрѣшното, нравствено-културно унапрѣждане на българския народъ, който едноврѣмено съставя българската църква и българската държава. Хармоничното дѣйствие на двѣтѣ власти въ това възвишено дѣло е принципъ на православната църква, такъвъ принципъ е билъ и трѣбва да бжде и за православната християнска държава. Българската православна църква, като признава и осветява божествения произходъ на българската държавна власть, съ това отдава всичко „кесарево — на кесаря“ и не се мѣси въ него. И въ сжщото врѣме тя запазва „*божието*“, повѣрено ѝ отъ нейния Основител, и го отдава само на Бога. При тоя паралелизъмъ въ задачи и отношения, и двѣтѣ тия родни власти водятъ повѣренитѣ имъ души къмъ общата цѣль — напрѣдъкъ, зементъ и небесенъ, въ името и волята на Бога. Въ името на тоя напрѣдъкъ, и българската църква и българ-

ската държава носятъ свещенния дългъ прѣдъ общия Източникъ на властитѣ, да дѣйствуватъ свободно и успоредно — първата въ „*божието*“, втората — въ „*кесаревото*“, да се сливатъ въ сѣратничеството си за нравствено-културното възвишение на божия български народъ.

Свещ. Д-ръ Стеф. Цанковъ.

Ст. Михайловски.

Книга за българскитѣ пастири и наставници.

Четвърто писмо.

(Продължение).

Можемъ, прочее, да заключимъ че отъ всѣка епоха избликнуга оная политическа форма която се приспособява най добрѣ на сжществуващитѣ идеи и потрѣби.

Въ извѣстни времена, феодалността съотвѣтствуваше най много на публичната психика, въ Европа; по подирѣ, настѣпи ерата на монархизма — въ хармония пакъ съ общитѣ идеи; най сетнѣ, настанѣ и демократизмътъ — плодъ на всенародната културна промѣна.

Цѣла нелѣпица ще бжде да критикуваме феодализма и монархизма — въ времената когато тѣ вирѣяхъ — както ще бжде безмисленно да ги пресаждаме въ нинѣшнитѣ западни държавни организации.

Иначе казано:

Политическитѣ институции у единъ народъ сж неизбѣжна и неизмѣнна проява — или пасивно послѣдствие — на неговата вжтрѣшна жизненность.

Както сме жизнеспособни — тъй ще живѣйме. Има народи културно-несвѣршеннолѣтни; напръзно ги обявяваме за свѣршеннолѣтни...

Имайки потрѣба отъ настойникъ — тѣ ще го намѣрѣтъ — въпрѣки противенъето на закона.

Всѣки народъ има такова правителство каквото заслужва.

Възможно управление е само онова което понасяме.

Философията на историята ни показва че между еднопохални народи има, много пжти, цѣла яма отъ столѣтия.

Абдуль-Хамидъ и неговитѣ сѣнародници, — Гладстонъ и неговитѣ сѣнародници, — сж людие отъ 19 вѣкъ; вежщность, първитѣ сж хора отъ 13-я вѣкъ.

Да искаме щото въ кржжко на Абдуль-Хамидовци да се върши туй що се върши въ кржжко на Гладстоновци — то значи да забравяме че — *Tout siècle n'est pas apte à toute espèce d'institutions* — всѣка наредба не е годна за всѣка епоха... (Тенъ.)

* * *

Нелѣпото разсжждение на цитирания отъ насъ полубългарски вѣстникъ се появи и въ Софийската преса, въ по друга форма.

„— Не е крива широката свобода, — думатъ често нашитѣ елевтеромани, — а сж криви онѣзи които злоупотрѣбватъ съ нея!“

Тѣзи господиновци нито се досѣщатъ че свободата не е цѣль а е срѣдство, сѣчиво, — и че когато не можемъ да си служимъ съ едно сѣчиво

то не е годно за насъ, — колкото и да бжде пръвсходно въ други рѣцѣ.

Источникътъ на елевтероманския софизмъ е въ вѣрата че има основни държавни наредби които крижтъ въ себе си успѣхи и добродетелна — независимо отъ срѣдата и времето.

Конституция — то е дѣло a posteriori, — а никакъ не a priori!

Конституция се гради отъ опитността — която трѣба да вземе въ внимание обичаитѣ — а не да ги създава!

Конституция не премахва, не погазва, не разрушава; тя е вписване въ закона на онова що стои въ възпитанитѣ воли; тя канализирва сила съ които располага.

Най лесниятъ способъ да распознаваме неспособни дѣйци и държавници отъ способни — е тоя:

Първитѣ вѣрватъ въ социални преврати извършени съ перо въ рѣка.

Тѣ нито подозиратъ това велико социологическо правило:

„On ne décerète pas les moeurs!“

Сирѣчь:

Нравитѣ не могатъ да бждатъ предметъ на постановление!

Казахъ че свободата не е цѣль а срѣдство.

То значи:

Свободата е модусъ за живѣяне който ни позволява да се упѣтимъ бързо къмъ завоеванието на моралното, умствено и материално добруване — като премахва предъ насъ всички спънки и препятствия.

Добрѣ; но за подобно опѣтанье слѣпецътъ не е никакъ годенъ.

Трѣба да го направиме предварително да прогледа, — що годѣ да прогледа.

Бидейки безокъ — него чакатъ ями и бездни.

Елевтероманитѣ често си служатъ съ тоя метафоръ:

„— Доклъ се не хвърлиме въ водата не се научваме да плаваме!“

Прекрасно.

Но все пакъ за да се хвърлиме въ водата трѣба да обладаваме извѣтна пѣргавина и сила — трѣба да сме мъжъе.

Никой не би хвърлилъ едно дѣте въ рѣката — съ намѣрение да направи отъ него плувецъ!

* * *

Нека прибързамъ да отбѣлѣжъ че истинитѣ които излагамъ по горѣ не сж продуктъ само на библиотечно самотно мѣдруване.

Тѣ отдавна си пробихъ пѣть и въ живота.

Съвременнитѣ общества отдавна разбрахъ че както право безъ сила е една проста абетракция — исто така право безъ духовна мощъ е една язва.

„— Pouvoir sans savoir est fort dangereux, — дума Ern. Renan.

Сирѣчь:

„— Сила безъ просвѣта е сила опасна!“

Искождайки отъ тоя принципъ Ромжскитѣ дѣйци отказватъ да еманципиратъ Евреитѣ, — а Българекитѣ дѣйци да еманципиратъ Циганитѣ.

Ромжскитѣ дѣйци думатъ:

„— Ний не сме назадничави хора; но ний знайме добрѣ че необмислено вървене напредъ може да ни отгласне назадъ! Каквато вѣра и да имаме въ светостъта на еманципацията — политическа и

национална — ний не можемъ да я всаждаме тамо къдѣто по единъ най абсолютенъ начинъ сме се убѣдили че тя ще принесе вреда! И за това не даваме права на ромжскитѣ евреи. Тѣ сж ромжски по име само; — вежщность — тѣ не сж солидарни по общи интереси и влѣчения, съ ромжския народъ. Тѣ даже съ никакво християнско общество не искатъ и не могатъ да бждатъ солидарни. Въ тѣхната психика отличителнитѣ черти сж расовото саможивство и расовото себелюбие. Хуманность, връзки социално-национални, обща държавна задача, то сж думи за тѣхъ. Друго човѣчество и друго общество тѣ не признаватъ освенъ себе си — хората на Саваота, избранницитѣ божии! Ний — неевреитѣ — сме стадо за тѣхъ — твари за стриганье, за дорене — стока човѣшка — груба човѣкообразна материя: съ насъ — съ всичко свето за насъ — съ всичко което съставлява наше отечествено достойние и нашъ исторически идеалъ — тѣ правятъ търговия. Да ги признайме равни на себе си — то би значало да се предадемъ тѣмъ съ вързани рѣцѣ — да се продадемъ тѣмъ! Хора които сж погазили веѣкакви човѣшки принципи — сирѣчь хора които не признаватъ никакви морални пречки и ограничения въ биткитѣ на живота ще бждатъ винаги въ положение да надхитрятъ скруполознитѣ си съперници! —“

Аргументитѣ на ромжскитѣ дѣйци сж неоторими.

Неоторими сж и аргументитѣ въвъ основа на които българекитѣ цигани бѣхъ лишени отъ политически права.

Циганитѣ сж народъ-дѣца, народъ първобитенъ; невъздържнитѣ индивидуализмъ и липсата на социални чувства — сж, тѣй да кажъ, въ душата и кръвта на тѣзи безотечественици.

Морално-обществено ръководно правило у циганитѣ има едно: „— Веѣкой трѣба да си създаде лично добруване съ всички позволени и непозволени срѣдства, — дори ако трѣба да го испуки съ цѣната на голѣми публични пакости“.

Обладавайки подобна психика — не е чудно че тѣзи хорица сж наклонни да подлагатъ на парично прецѣнение веѣкакви гражданствени атрибуции — готови сж да изваждатъ на пазаръ своитѣ политически права.

Ето вече три вѣка откакъ разни филантропи и реформатори, — въ Англия, въ Италия, въ Испания, въ Централна Европа и прочее — се мъчатъ да веѣжатъ въ циганската душа малко алтруизмъ и социална солидарность. . . Тѣзи усевия дадохъ такъвъ резултатъ какъвто би дали опити за бѣлосване на негри чрезъ дългодневно миянье.

Несъвмѣстностьта между тѣзи двѣ работи, — политическо свършеннолѣтие и вѣчнотѣтностоваща циганщина, — не може, разбира се, да докара освенъ премаханье на веѣко приравняване и отождествяване между волни граждани и цигани.

Метафорътъ който употрѣбихъ по-горѣ ме подеѣща да кажъ нѣщо и за положението на негритѣ въ Съединенитѣ Американски Щати.

Тамъ и дума не става за равноправие между черно и бѣло племена.

Негрътъ не е вече робъ; ала той не е признавъ за волень гражданинъ.

Той си останж гостенинъ въ отвѣдлантискиятъ крайнини.

„— Осъществимо въ нѣщата е само това което е осъществимо въ духоветъ, — думатъ Вашингтонскитѣ държавници.

„Преди да направиме отъ негритѣ свободни хора — равни намъ — тѣ трѣба да станатъ американци.

„А американци за да станатъ тѣ трѣба да промѣнятъ своя духъ — и да не осѣщатъ отвращение къмъ това за което ний милѣиме — и да не чувствуватъ влѣчение къмъ това отъ което ний се гнусиме.

„Американци за да станатъ тѣ трѣба да иматъ нашитѣ потребности, нашитѣ желанія, нашитѣ влѣчения и стремления.

„Американскитѣ права — плодъ на американската пехика — сѣ добри за хора които **„американствуватъ!** А Негритѣ — винаги и на сѣкаждѣ — **„негърствуватъ“** — сирѣчь проявяватъ непоправима наклонностъ къмъ безкултурно живуване!

„Отистина, Негри и ний съжителствуваме въ Америка; нашъ дългъ е да ги обичаме. И обичаме ги.

„Но обичъ не е правило за политическо устройство.

„И както не внасяме сантиментални съображения въ методата за оранье, сѣянье и поженване — исто така не трѣба да ги внасяме въ методата за уреждане на държавно-националнитѣ интереси“...

Иеором. Михайлъ.

Православната църква въ Япония.

(4)

II. Устройство и управление на японската православна църква.

Православната църква въ Япония се състои отъ отдѣлни църковни общини, разпрѣснати по цѣлата страна където има православни християни. Тѣзи общини, обемътъ на които е твърдѣ различенъ, въ зависимостъ отъ числото на вѣрующитѣ въ дадено мѣсто, се намиратъ подъ непосредственото ръководство на катихизатори — проповѣдници и на тѣхни помощници. Надъ катихизаторитѣ сѣ поставени свещеници, които самостоятелно завеждатъ дѣлата на църковнитѣ общини. На всѣки свещеникъ се опрѣдѣля извѣстенъ районъ за свещенодѣйствиe, въ състава на който обикновено влизатъ отъ 8—10 общини.

Длъжността на катихизатора е доста сложна и трудна. Най-главната негова длъжностъ е да проповѣдва словото Божие на християнитѣ и езичниците и да подготвя, чрезъ оглашение въ истинитѣ на вѣрата, тѣзи отъ послѣднитѣ, които сѣ склонни да приематъ християнството. За проповѣдь въ всѣка църковна община сѣ отредени специални проповѣднически домове, които сѣ достъпни за всички желающи да узнаятъ или да приематъ християнството. При това проповѣдта на катихизаторитѣ не се ограничава само съ проповѣдническитѣ домове; тя, при всѣки удобенъ случай, свободно се разнася и на многолюдни площади, и въ клубове, и въ зали на общи събрания, и даже въ театри.

Не по-малко е трудна и отговорна и длъжността на свещеницитѣ. Тѣ завеждатъ до 20 голѣми енории, състоящи се отъ общини, разпрѣснати по разни страни отъ центра на тѣхното мѣстожителство на стотини и повече километра. Всѣки свещеникъ е длъженъ да обиколи цѣлата си енория най-малко 4 пати въ годината. Свеще-

никътъ непосредствено наблюдава за катихизаторитѣ и за успѣха на тѣхната проповѣдь, ръководи и имъ дава нужнитѣ съвѣти и ежемѣсечно подробно съобщава до мисията въ Токио за състоянието на своята енория.

На началника на мисията и прѣдседателя на цѣлата японска църква лежи висшия контролъ и ръководство по църковнитѣ дѣла. Нему прѣдстои ежегодно, при помощта на своитѣ помощници-мисионери изъ Русия, да обикаля всички църковни общини. Особно ревностенъ въ туй дѣло е билъ Високопрѣосвещениятъ Николай. И до самата си смъртъ, макаръ и въ прѣклонни вече години, той не е прѣставалъ живо да се интересува и зорко да слѣди за всички проявления въ религиозно-нравствения животъ на християнитѣ. Два мѣсеца прѣзъ годината той е посѣщавалъ изключително на обиколка православнитѣ общини, като е проповѣдвалъ и назидавалъ лично православнитѣ християни. Посѣщенията на архиепископа Николая се оказвали отъ особна полза за укрѣпването и издигането на християнитѣ въ истинско-религиозния животъ; това сѣ били посѣщения на пастиръ къмъ своитѣ пасоми, способни да възбудятъ въ послѣднитѣ най-нѣжни и възвишени чувства при вида на първия виновникъ на тѣхното духовно просвѣщение и обновление. И характерътъ на тѣзи посѣщения отъ страна на архипастиря на японската църква е бащински и неговитѣ отношения сѣ били проникнати само съ беззавѣтна любовъ къмъ своитѣ духовни дѣца. Въ всѣка община той е оставалъ по два, по три деня и непрѣменно е посѣщавалъ всички домове на християнитѣ съ единственото желание на всички да послужи, всички да поучи, всички да настави въ спасителнитѣ истини на вѣрата и нравствения животъ. Високопр. Николай сѣщо присѣдствувалъ на събранията на християнитѣ, произнасялъ проповѣди, правилъ нужнитѣ разпореджания за всѣка община и се стараялъ да използва всичко, което е необходимо за прѣуспѣването на църквата. По такъвъ начинъ цѣлата японска църква е била всѣкога близка къмъ сърдцето на великия архипастиръ, а православнитѣ християни всѣкога съ любовъ се вслушвали въ всички негови указания, проявявайки чувство на грижливостъ въ устройството на своята църква и дълбока прѣданостъ и уважение къмъ неговата святиелска дѣятелност¹⁾.

Управлението на японската православна църква е чисто съборно. На християнитѣ тукъ е прѣдоставена пълна възможностъ да взиматъ най-активно участие въ живота на своята църква. Въ църковнитѣ общини сѣ учредени *енорийски съвети*, които се състоятъ, подъ прѣдседателството на респективния свещеникъ, отъ катихизаторитѣ, тѣхнитѣ помощници и ученици и отъ нѣколко членове, избирани отъ християнитѣ. Тѣзи съвѣти управляватъ вътрѣшнитѣ дѣла на църковната община и се грижатъ за религиозно-нравственото възпитание и повдигане на вѣрующитѣ.

Висшъ изразителъ на властта и управлението въ японската православна църква се явява *църковния съборъ*, който се свиква ежегодно отъ прѣдставителитѣ на църквата. До 1887 год. съборитѣ се свиквали въ Токио отъ прѣдставителитѣ на цѣлата църква, а отъ тази година започнали да се свикватъ по редъ: една година въ Токио за сѣверо-източнитѣ църкви, а на втората година — въ Оосака за юго-западнитѣ. Въ извънредни случаи обаче, съборъ се свиква въ Токио за цѣлата японска църква. Въ състава на събора влизатъ: свещеницитѣ, катихизаторитѣ и прѣдставителитѣ на отдѣлнитѣ църковни общини, избирани измежду мирянитѣ, между които попадатъ не само мъже, но и жени. Такива събори, които ставатъ при участието на клира

¹⁾ Архим. Сергій, стр. 195—177.

и миряитѣ, сж извѣстни подѣ името *гольми събори*. Тѣхъ слѣдва да отличаваме отъ така-нареченитѣ *малки събори*, въ състава на които влизатъ свещеници и отчасти катихизатори. И единитѣ и другитѣ събори се свиквагъ по редъ.¹⁾

Кржгътъ на дѣятелностъ на ежегоднитѣ събори въобще се свежда къмъ слѣдното: а) изборъ на катихизатори и опрѣдѣляне за сжщитѣ мѣста на дѣятелностъ; б) съставяне правила за ржководство на катихизаторитѣ въ тѣхното служение; в) обсаждане на общи въпроси относително църковното управление и подържането разнитѣ църковни упрѣждения; и г) разпрѣдѣляне църковнитѣ срдѣства между отдѣлнитѣ църкви за удовлетворение на различнитѣ имъ потребности.²⁾

Църковнитѣ събори се явяватъ най-добро срдѣство за подържане дѣятелния църковенъ животъ на японскитѣ православни общини. Всѣки свещеникъ тукъ прѣдставя подробенъ отчетъ за своята дѣятелностъ и всѣка община, въ лицето на своитѣ прѣдставители или чрѣзъ писмени отношения до събора, разкрива всички нужди на църковния животъ. По такъвъ начинъ съборътъ всѣкога има възможностъ правило да слѣди за общото положение на църковнитѣ работи и да прѣдприеме съответни мѣрки за подобрѣние на църковното дѣло.

Трѣбва въобще да се отбѣлѣжи, че устройството и управлението на японската църква строго се опрѣдѣля отъ условията въ които се намира православната мисия и отъ потребноститѣ на самата църква. Това устройство и управление въ японската езическа страна въ много отношения ни напомня устройството на първобитнитѣ християнски общини. Съборното управление на японската църква и строгото спазване църковнитѣ правила при избиране и назначаване на нейнитѣ служители напълно отговаря на църковнитѣ наредби въ първитѣ врѣмена на християнството. Всички членове на църквата тукъ съ проникнати отъ съзнанието необходимостта да взиматъ непосредствено участие въ църковнитѣ работи. Подобенъ строй въ вжтрѣшния и външенъ животъ на японската църква се явява и най-надеженъ и за нейното бдеще укрѣпяване и възрастване.

* * *

Психология на религията³⁾

Ние виждаме въ дѣйствителностъ, че съдържанието на етиката е сжщеврѣмено и съдържание на мистичната цѣнностъ *геср. вѣрата*. Обаче при разрѣшение проблемата за нравствената категоричностъ мнѣнията се раздѣлятъ на двѣ и резултатъ отъ това бѣше, че се появиха и два морала: религиозенъ и етиченъ мораль. И мнозина днесъ се стараятъ да направятъ помирение между тѣхъ и то като намѣрятъ „необходимата връзка“ между вѣра и нравственостъ. Тукъ сж размѣсени по единъ непоправимъ начинъ самото обосновление съ това, което искаме да обосновемъ и за това е изникналъ този парадоксъ да се говори за религиозенъ и етиченъ мораль. Учения за нравствеността има много обаче самата нравственостъ като такава е на всѣкъдѣ и всѣкога величина равна сама на себе си, та влиза ли тя, като съставна частъ въ съдържанието на вѣрата, или пъкъ се разглежда отдѣлно — това е безразлично.

Да видимъ, впрочемъ, отъ наше гледище какъ стои работата.

Цѣнностъ и въ религиозенъ, и въ етиченъ сми-

слъ ще рече нѣщо, което *безусловно* за насъ значи. Съ понятието мистична цѣнностъ ние обхващаме въобще всички религиозни и нравствени прѣживявания, като не допускаме, че тѣзи нѣща въ насъ сж разединени, защото тогазъ трѣбваше да се наруши и хармонията на човѣшката личностъ. Мистичната цѣнностъ не търпи нарушение и сжщността ѝ не се крѣпи върху доказателства. Въ основата ѝ лежи една стихия, една интуиция, която се оформява и става за насъ дискурсивна, т. е. се изразява въ ясни, опрѣдѣлни положения, посрдѣствомъ нашата интелигентностъ. Нейната характеристична особеностъ — да се виждаме категорично длжжни — ни застава да заключимъ, че нѣщо вжтрѣшно ни налага тѣй да се виждаме. Кантъ намираше, че чувството на човѣшко достоинство (*Würde*) ни налага това нѣщо. Обаче това не е рѣшение, а прѣсичане на въпроса, защото ние можемъ да отидемъ и по-нататъкъ и да попитаме: По кой начинъ възникна това чувство и слѣдъ това, и други, и трети въпросъ до *regressus in infinitum*. Прѣсичането работата на едно мѣсто произлиза отъ стремлението да си останемъ въ границитѣ на фактитѣ. Похвално стремление, обаче проблемата си остава нерѣшена. Естеството на цѣнността е отъ такъвъ характеръ, че при обяснение нейната поява не можемъ остана въ границитѣ на чисто емпиричното. Научната етика е принесла сжщественна услуга на хората, дѣто е вложила всички човѣшка интелигентностъ, за да опрѣдѣли ясно нравственитѣ изисквания — единствения възможенъ пътъ да знаеме въ що се състои нашия дългъ, обаче нейниятѣ недостатѣкъ се заключава въ това, дѣто не е могла да обоснове и категоричния характеръ на този дългъ. А едно закржглено мировъзрѣние изисква това нѣщо. Тукъ още веднажъ ни се налага необходимостта да допуснемъ едно Божие въздѣйствие за разрѣшение на тази проблема. Слѣдователно, първиятъ залогъ за появата на мистичната цѣнностъ и нейния категориченъ характеръ е Божието въздѣйствие, а вториятъ обаче, чрѣзъ който ние придобиваме съзнание за нейната членораздѣлностъ, е интелигентността. Посрдѣствомъ послѣдната човѣкътъ открива въ себе си закона въ своята природа и дохожда до съзнание за едно „богоподобие“. Чрѣзъ тази интелигентностъ ние се виждаме въ положение да оформимъ и дадемъ направление на нашитѣ вжтрѣшни изисквания. По силата на интуицията, създадена отъ Божието въздѣйствие, ние се виждаме длжжни, а по силата на интелигентността се усѣщаме, че и можемъ. Оттукъ и създадената вече формула: длженъ съмъ, слѣдователно, мога.

Всичкото туй се изразява въ човѣшката душа, като едно стремление къмъ нравствено съвършенство. Нравственото съвършенство стара идеалъ и плѣнява човѣшкото сърдце съ непобѣдима сила, защото неговитѣ изисквания сж внушени не отъ нашето егоистично „азъ“, а отъ една таинствена сила и затова онази беззавѣтна прѣданостъ и несъкрушима енергия за слѣждане неговитѣ повеления. Вѣра ще рѣче вжтрѣшно увѣрение, че извѣстни прѣживявания сж причинени отъ една външна реална сила, а нравственостъ ще рече виждамъ се категорично длженъ да слѣдвамъ изискванията за едно безкрайно съвършенство. Какво значатъ, прочее, тѣзи нѣща. Отъ нашата анализа намѣрихме, че *както въ основата на вѣрата, така сжщо и въ основата на нравствеността, лежи едно и сжщо мистично успѣчане и прѣживяване, само че нашата вжтрѣшна дѣйностъ се отправя къмъ двѣ посоки: веднажъ къмъ причината на това успѣчане и се оформява тогазъ специално като вѣра, другъ пътъ къмъ самото успѣчане, като къмъ дѣйствие на тази причина, и тогазъ се оформява като дългъ. Тѣзи вж-*

¹⁾ Приб. къ Целк. Вѣдом 1876 г., стр. 840.

²⁾ Отчетъ Об. прокурора за 1878 г., стр. 61.

³⁾ Вижъ бр. 34 отъ „Ц. в.“.

трѣшни състояния добиватъ и двоенъ изразъ споредъ тѣзи двѣ посоки. И който има прѣдъ очи само едната посока, то ще изтълкува нѣщото само наполовина и не ще му е възможно по никой начинъ да направи една завършена система сама за себе си. Чиститѣ емпирици-философи ги е страхъ, че ще изпаднатъ въ метафизичностъ, щомъ взематъ да търсятъ причината и обяснението на тѣзи нѣща и се задоволяватъ само съ описание на фактитѣ. Но нека не се забравя, че *човѣкътъ, като вървющъ и като нравственъ, е едно метафизично същество* и нѣма защо въ тази областъ да се пазимъ отъ метафизичностъ, доста е само да се придържаме о научния методъ, т. е. да не правимъ произволни прѣдпоставки и да не изпадаме въ противорѣчие на проверенитѣ факти на другитѣ науки. Мистичната цѣнностъ прѣдставява единъ сложенъ комплексъ отъ понятия и иррационални елементи и нейната основа е онази сжщата, която посочихме, когато говорихме специално за вѣрата. Понятието моралъ влиза въ понятието на вѣра и заема такова положение, каквото по-малкиятъ концентриченъ кръгъ въ по-големия. Характеристичната особеностъ на нравственитѣ изисквания се дължи тоже на мистично-иррационалнитѣ елементи, както е случаетъ и при вѣрата. Психологията на религията днесъ ясно ни показва, че всичкитѣ тѣзи прояви на нашата психика не можемъ да обосновемъ „иманентно“, а трѣбва да постулираме единъ Богъ и едно Божие въздѣйствие. Въ практическия животъ въпросътъ по-лесно се рѣшава — тамъ доказателството се крѣпи изключително върху непосредствено прѣживяване и хората лесно доказватъ съ изразитѣ: „така ми диктува моятъ дългъ“, „не ми позволява съвѣстятъ“ и това се счита напълно достатъчно. Обаче въ теоретическия животъ работата не стои така. Тукъ се изпръчва за всичко неумолимото „защо?“ и ние сме длъжни да отговоримъ.

Покрай тѣзи общи разсждения ще покажемъ сжщо какъ стоятъ различнитѣ видове хора по отношение мистичната цѣнностъ.

Гениално-нравственитѣ хора ние виждаме, че сж винаги и религиозно подчертани, както и обратното — гениално-религиознитѣ сж сжщеврѣмено и нравствени.

Всички етици, които въ своитѣ произведения желаятъ да си останатъ въ границитѣ на фактитѣ, а въ обикновения животъ сж били религиозни, съ сигурностъ можемъ да прѣдположимъ, че за прѣдпоставка на своята мистична цѣнностъ сж имали Бога и не сж се изказвали, защо не сж могли да обосноватъ това нѣщо.

А други, които сж до нѣкъдѣ нравствени, а не говорятъ за Богъ, трѣбва да прѣдположимъ, че реагиратъ отчасти на Божие въздѣйствие, само че не рефлектиратъ върху неговата причина. Таквизъ спадатъ къмъ *пасивния* типъ религиозни хора.

А тѣзи, които сж религиозни, а въ сжщностъ не сж тѣй нравствени сж хора съ слабо интелектуално развитие и на тѣхъ липсва интелигентността да схванатъ и направятъ членораздѣлна своята мистична интуиция. На тѣхъ липсва, както се казва, *нравствената* интелигентностъ.

А на други, които въобще сж безнравствени, отричаме всѣка религиозностъ.

Относително второто течение на медицинския материализъмъ, какво религиозността отъ органическото състояние въ врѣме на тубертета, ще заблѣжимъ слѣдното:

Вѣрно е, че самостоятелната идея за Бога, както и религиозността се явяватъ около този периодъ — прѣди или слѣдъ пубертета. Но това още не значи, че религиозността е резултатъ отъ това състояние. Нашето прѣдположение е, че тъкмо по това врѣме се раз-

вива човѣкътъ и интелектуално и затова е въ положение да рефлектира върху Божие въздѣйствие. И това прѣдположение има по-големо основание, защото ние виждаме, че пубертетното състояние прѣминава, а религиозността си остава и то като дѣйствующа сила. Отъ друга страна, ние виждаме, че религиозността се тоже засилия въ старческата възраст, когато сексуалнитѣ прояви не играятъ вече никаква роля. Тукъ не могатъ да се взематъ подъ съображение хистеричнитѣ полови влѣчения на нѣкои старци, защото би било абсурдно да се утвърждава, че самъ въ тѣхъ се засилия религиозността, когато ние имаме основание да твърдимъ противното: какво именно тѣзи хистерични натура отъ сексуаленъ типъ най-малко сж религи озни.

Макаръ ние и да не намираме първо причината на религиозността въ самата натура на човѣка, обаче тази натура прѣдставява едно условие за възприемане Божие въздѣйствие и тогазъ се развива и оформява вѣрата. Ние можемъ само едно да прѣдположимъ, че нервната организация на религиозния човѣкъ е тѣй устроена, че може лесно да се афицира отъ Божие въздѣйствие. Обаче туй не ни дава въ никой случай право да заключимъ, че това е едно ненормално състояние, защото и резултатътъ отъ туй състояние трѣбва да бжде тоже ненормаленъ.

(г л а в а)

Международния евхаристиченъ Конгресъ въ Виена.

Градътъ Виена бѣ зрѣлище на религиозна католическа манифестация, въ които взель участие императорътъ Францъ Иосифъ, императорския домъ, правителството, войската и народа. Съ тая манифестация се завършилъ „международния евхаристиченъ конгресъ“, който тази година се държалъ въ Виена отъ 12—15 септемврий н. стиль и за който отъ шестъ мѣсеца се правѣха приготовления. Официалната цѣль на този конгресъ и срѣдствата съ които ще прѣслѣдва цѣльта, сж изложени въ популярна брошура. Съдържанието на тази брошура заслужава да се знае, защото изнася домогването на католичеството да доминира въ свѣта. Ето съдържанието ѝ:

1. Международенъ *евхаристиченъ* конгресъ, споредъ тоя източникъ, е съборътъ на всичкитѣ слоеве на католическия свѣтъ за *подържане вѣрата „въ присѣтствието на Исуса Христа въ най-свещенното олтарно тайнство и за основането на най-вътрѣшната животообщностъ на човѣчеството съ Христа“*. Конгресътъ се наричалъ „евхаристически“, защото светата *евхаристия* или най-свещенното олтарно тайнство трѣбва да съставлява центъра и цѣльта на тоя съборъ, чрѣзъ който вѣрата въ присѣтствието на нашия Божественъ Спасителъ въ най-свещенното олтарно тайнство се усилюва, се признава открито прѣдъ цѣлия свѣтъ, а чрѣзъ възприемането на светото причещение се събуждала и поддържала у всѣко съсловие, у всѣки полъ, католическия животъ и католическата работа.

2. Нуженъ ли е международния евхаристиченъ конгресъ?

„Въ нашето вѣрооскъдно врѣме — тѣй казва брошурата, наистина стана нужда да се празнуватъ подобни събори, за да подкрѣпятъ вѣлата у слабитѣ, да внучатъ доблестъ за признание и прѣзрѣние на хорския страхъ у колебаещитѣ се и да покажатъ на голѣмата публика, какво грамадно, безкрайно благо се дава въ светата евхаристия въ всичкитѣ положения на живота“.

3. Третята точка се занимава съ бившите международни ехаристични конгреси и съобщава, че такива е имало до сега 22, първия отъ който е билъ въ гр. Lille (Франция), осмия въ гр. Иерусалимъ, 16-я въ Римъ, 19-я въ Лондонъ, 20-я въ Köln, 21 въ Montaval въ Америка и 22 въ Мадридъ. Въ послѣдния конгресъ билъ взелъ участие испанския кралъ, подъ чието покровителство е стоялъ конгресътъ, и цѣлия кралевски домъ, всичкитъ министри и войската. И тѣ всички се били поклонили прѣдъ ехристичния Спасителъ и кралътъ се счелъ щастливъ, че можалъ да даде гостоприемство въ палата си на папския кардиналъ — делегатъ. Тоя възвишенъ примѣръ билъ заставилъ и испанскитъ велможи (гранди) да отворятъ палатитъ си на видни черковни и мирски посѣтители на конгреса.

4. Касателно прѣдстоящия 23-и междун. ехаристичния конгресъ въ Виена приготвителния комитетъ поканва всичкитъ австро-унгарски католици да спомогнатъ што тоя конгресъ да излѣзе въ всѣко отношение блѣскавъ. Императорътъ Францъ Иосифъ билъ приелъ покровителството на конгреса.

5. Тоя конгресъ се открилъ именно на 12 септемврий н. с. затова, защото прѣзъ 1683-а година, въ тоя день, полския кралъ Соблески, слѣдъ възприеманието на св. причещение, билъ тръгналъ съ войската си отъ Голия баиръ (Kahlenberg) къмъ Виена и освободилъ както Виена тѣй и цѣлия западъ отъ турското притѣснение. А като послѣденъ день на конгреса се избралъ 15-и септемврий затова, защото е празникъ на *името Марія*, който се празнува за споменъ на освобождението на гр. Виена. Прочее, днитъ на конгреса сж едноврѣменно и патриотически паметни дни за австрийцитъ.

6. Най-интересенъ е отговорътъ, който дава брошурата на въпроса: какво ще донесе тоя конгресъ? Ето го:

„Въ честь на най-свещеното олтарно тайнство ще се държатъ въ храма св. Стефанъ прѣзъ цѣлия день — прѣди обѣдъ и подиръ обѣдъ — архиерейски служби (литургии) и благословения, както и пастирски рѣчи. Освѣнъ това, на сжщото мѣсто ще има ежедневно тържествено събрание. Въ близкитъ до св. Стефанския храмъ църкви ще се обявятъ сжцитъ тържества отъ свещеници, принадлежащи на разнитъ народности. За съвѣщанията ще се наематъ подходящи зали.

Улицитъ, а особенно тѣзи, прѣзъ които ще се движи тържественото шествие на 15. септември, ще бждатъ украсени.

Поканватъ се всичкитъ съсловия да се явятъ въ голѣмъ брой въ виенскитъ черкви за възприемание св. причещение. Въ сжцитъ черкви, прѣзъ конгреснитъ дни, ще бжде изложено най-свещеното тайнство за обожавание (молитва).

Учрѣдителния комитетъ ще се грижи за настаняванието на всичкитъ посѣтители и за разжежданието имъ изъ града, сжщо и за пжтнически билети съ намалена цѣна, както и за специални тренове.

Едноврѣменно съ конгреса ще бжде устроено въ Виена и едно *изложение* на черковни художествени прѣдмети.

7. *Сръдствата* за покривание разноскитъ на тоя конгресъ принасятъ *високи* дарители и ония лица (търговци, гостилничари и т. н.) които отъ голѣмия напливъ на чужденци-посѣтители при тоя случай, ще иматъ полза. Освѣнъ това, всички участвуващи въ конгреса корпорации и лица ще внесатъ една парична помощъ отъ най-малко 10 крони. За едновременно участие въ конгреса лептата е 2 крони, сръщу тия вноски на членоветъ на

конгреса ще имъ се даватъ даромъ всичкитъ издания на конгреса.

8. Приготвителния комитетъ прави горещо възвание къмъ всичкитъ католици, а особенно къмъ ония въ Австро-Унгария, штоо всички да способствуватъ споредъ силитъ си, за да стане тоя международенъ ехаристиченъ конгресъ едно триумфално тържество за светата вѣра. За насърчение и подражание, комитетътъ посочва примѣра на *американскитъ* католици. По случай конгреса въ Montval прѣзъ 1910 година единъ пѣвчески хоръ отъ гр. Pinsdorg не билъ жалилъ дългия пжтъ отъ 800 английски мили, за да се яви на конгреса и изпѣе тамъ едно *Tantum ergo* (причастно).

На ония католици, на които не е възможно да се явятъ на конгреса, комитетътъ прѣпорѣчва да си взематъ по единъ входенъ билетъ, а чрѣзъ нарочно възприемание у дома си светото причещение да се ползватъ отъ облагитъ на конгреса и отъ пофалванитъ отъ него милости и опрощения, (оставления грѣховъ).

Виена.

М.

КНИЖНИНА.

Раф. Ст. Тошкинъ.

Стихотворения

IV.

Торквимадо и Христосъ.

Въ оживлене затрепѣли
вечъ Севиля и Гренада —
гнета облегалъ...

Страшный, грозний инквизиторъ,
всѣмогущий Торквимадо
вече е умрѣлъ.

Той безъ жалость покосявалъ
еретичеъ свѣтъ, невѣренъ
съ костеръ, съ кръстъ и съ гнетъ,
и явилъ се тържествующъ
той на райский прагъ прѣддверенъ
да даде отчетъ...

Духове сонмъ бѣлокрили...

Блѣсъкъ около лазуренъ...

Серафамски хоръ...

Но въвъ рая, катъ въ Голгота,
съ укоръ пьленъ, въ скръбъ потъналъ
Иисусовъ взоръ!

Сжднику катъ се покланя,
Гордъ продумалъ Торквимадо:

„— Господарю мой,
азъ съмъ страшний инквизиторъ,
католишката ограда,
и служитель Твой!...

Азъ на вѣра и на църква
стража бѣхъ — и колко можахъ
свѣстно трудихъ!

Двайсетъ хиляди евреи,
маври зарадъ Твоята Божя
слава азъ убихъ!

Ако жалость се явеше,
пѣяхъ грѣшната тревога,
гоняхъ я далечъ...

Пламя кладбищенъ — лжъ на вѣра,
димъ отъ костеръ — данъ на Бога...
Кръстътъ иска мечъ...

Дяволътъ по нощи тъмни
шепише ми изкушене :
— съжали... шади...
Но съсъ пости и молитви
туй ехидно съжалене
вадѣхъ изъ гърди!

Но сега въвъ вѣрско ложе
пъленъ съ мира и отрада
ица найда покой!
И сега отъ Тебъ очаквамъ
утѣшение и награда,
учителю мой!“

Но Христосъ глава поклатилъ
и показалъ Торквимаду
сѣянитѣ лжчи...
Катъ ги видѣлъ, съ бѣсъ извикалъ
той прѣдъ райската ограда —
съ ужасъ въвъ очи...

Изъ лазуретъ въ блѣсъкъ волень
херувими тамъ се рѣятъ
въ полетъ високъ...
Тѣхнитѣ очи той виждаль,
въ мракъ тъмниченъ да блѣстѣятъ,
въ костера жестокъ...

Той ги виждаль, той ги помни...
И мориски, и морани,
старци и жени
промѣнили свѣтотатно
съсъ Талмуда и съ Корана
Божия законъ!

Що е тамъ? О, Свята майко,
Туй дѣвойче съ Божя сила
свѣти катъ зора!
Майка й вѣщица — отъ костерь
да я отрве — убила
свойта дѣщеря...

Подпийтъ еврей, що бѣбрялъ,
Дѣва и Христа прокливалъ
въ мжки — се хилилъ... —
Него самий инквизиторъ
отъ свещенъ се гнѣвъ проникналъ,
грѣшника убилъ... —

Той е... сжщий... Какъ свѣтлѣе
цѣлъ отдаденъ въ убожане
до самий Христа...
О, тогава Тарквимадо
се прѣпълнилъ отъ страдане,
трепнали уста:

„— Какъ посмѣлъ си, ти невѣрникъ,
чрѣзъ святий огнь наказанъ,
тукъ да се вѣстишь?
Въ рай ли съмъ, или въвъ ада?
О, демоне! Ти съ съблазнь
и тукъ ли мърсишь?“

Горко на светата църква!
Сълзи, кърви не помагатъ,
ни отчаянъ вѣкъ!
Покорений дяволъ смогналъ
съ милосердностъ да направи
Христа — „еретикъ!“—“

По лазура въ блѣсъкъ волень
серафими, херувими
хвъркатъ въ рай блаженъ...
Химнъ тържественъ се разнася:
„— Ненавиждани, гоними, —
братя! — вси при Менъ!“ —

Вл. Хессенъ.

ВЪНШЕНЪ ПРѢГЛЕДЪ

Руската църква (Бородинското тържество; Н. Величество Руския императоръ и Московския митрополитъ). Бородинското тържество по случай стогодишнина та отъ побѣдата, която нанесла руската войска на Наполеона, се почнало на 25 авг. два часа подиръ пладне съ вечерня въ Спасо-Бородинския манастиръ. Н. Величество Руския императоръ Николай II и августейшето му сѣмейство били посрѣщнати тържественно отъ Т. И. Височества великитѣ князе, духовенството, министритѣ, генералитѣ и многохиляденъ народъ. Високопрѣосвещениятъ Московски митрополитъ г. Владимиръ привѣтствувалъ Н. Величество императора съ слѣдната рѣчь:

„Господарю! Великитѣ царя на великитѣ народи, като увѣковѣчаватъ паметта на славнитѣ дѣла и събития, чествуватъ обикновено не само побѣдителитѣ, но и войницитѣ, които падатъ мъртви на бойното поле. Постъпвайки така, тѣ вършатъ дѣло на любовь и на правда. Първи виновници на побѣдитѣ едва ли не сж тия, които жертвуватъ живота си на бойното поле. Тѣ посрѣщатъ първитѣ удари на враговетѣ и, като ги отблъскватъ отъ своитѣ съратници, приготвятъ пжтъ за поражение на врага, пжтъ на побѣда. Мъртвитѣ тѣла на падналитѣ сж стѣпала, по които се издигатъ сражаващитѣ се войници и достигатъ побѣдата. Чествуването на такива войници не е ли, наистина, дѣло на любовь и на справедливостъ?“

Такова именно дѣло извършвашъ и ти, Господарю, като почвашъ юбилейното тържество на отечествената война съ молитвенъ поменъ на войницитѣ, паднали на Бородинското поле. Тѣзи приснопаметни герои приели първитѣ вражески удари; макаръ тѣ и да не видѣли съ очитѣ си побѣдата, ала о тѣхнитѣ гърди се разбили силата и вражескитѣ пълчища. Бородинското поле е каменъ преткновенія за тържествуващитѣ врагове, прѣдвѣрие на блѣскави побѣди надъ тѣхъ, заря на славата, която озарила руското войнство съ лжчитѣ на безсмъртието.

И поради това привѣтствуваме съ чувство на радостъ и на благоговѣние настоящия Твой, Господарю, молитвенъ подвигъ и усърдно молимъ Всевишния да го приеме Той въ благоуханието духовно, да увѣнчае Той бородинскитѣ герои-мченици съ небесна слава, а сега дѣйстващата армия да окрили съ мисълта, че, както молитвата за Бога, службата на руския царъ и народъ не пропада“.

На 27 августъ при влизането на Н. И. Величество въ Успенския съборъ, митрополитъ Владимиръ го привѣтствувалъ съ слѣдната рѣчь:

„Благочестивѣйши Господарю! Празнувайки стогодишнината на отечествената война, Ти съ августейшето си сѣмейство си направи трудъ да посѣтишь лично всички тия мѣста, въ които особено били видими шествията на Бога, Царя нашего, иже во святѣмъ (Псал. 67, 25), т. е. дѣто Той особено чувствително е проявилъ своята всесилна помощъ.

Третия денъ и вчера Те видѣхме на мѣстото, на което гордия нашъ врагъ, който не познавалъ равенъ на себе противникъ, се спяналъ въ своя завоевателенъ пжтъ,

а сега вече Ти си въ Москва — на мѣстото, дѣто окончателно е падналъ. Ти приближавашъ къмъ всеруския олтарь, къмъ този жертвеникъ, на който многострадална Москва принесла своята изкупителна жертва на самосъждение и се приближавашъ съ благочестиво намѣрение да възкадишъ на него кадилото на своята благодарностъ, да излѣбешъ въ молитва душата си. Като вѣрва дълбоко, че благоденствието на народитѣ зависи и отъ тѣхнитѣ царе и че благочестието на владѣтеля сваля благословението Божие на царството, православна Москва въ възторгъ Ти пѣе: „Осанна, благословенъ Грядий во имя Господне“. Широко разтваряме вратитѣ на този храмъ и ние, свещенослужители, имащи високата утѣха въ такъвъ бѣлжжити моментъ да съединимъ съ Твоята царска молитва и нашата смирена молитва и отъ дълбочината на душата си да въпиемъ: Прѣмилосърдни Боже! Ти усърдно избави нашето отечество отъ лютъ и страшенъ врагъ. Слава и благодарностъ на Твоео милосърдие за насъ! Но Ти, Всевъдъжчи, видишъ, какъ то страда сега отъ другъ, не помалкъ, но много по-страшенъ и опасенъ, отколкото Напалеона, вжтрѣшенъ врагъ — отъ духа на безвѣрието и на безбожието Между това когато оня, който дѣйствувалъ съ огънь и мечъ, изтрѣбялъ само материалното богатство на Русия и убивалъ само тѣлото на русина, а този, който дѣйствува съ пагубното учение на козмополитизма, социализма и анархизма, разхищава неговото духовно съкровище, убива неговата душа и неговата вѣра. Излѣй, Господи, Своята милость надъ насъ и сега, помогни да прѣодолѣмъ и на този врагъ, както ни помогна прѣди сто години да побѣдимъ „всемирния деспотъ и тиранинъ“!

На 29 августъ се отслужила божествена литургия въ храма на Христа Спасителя въ Москва. На нея присѣдствували всички велики князе и княгини на чело съ Н. И. В. руския царь Николай II и августейшето му сѣмейство, министритѣ, членовѣтъ на Държавния сѣвътъ, петъ сѣврѣменици на чествуваната отечествена война, генералитета, дворянството съ своитѣ прѣдводители, депутации отъ земствата и градовѣтъ, депутации отъ Финландия, депутацията отъ Франция, гражданскитѣ чиновници, прѣдставители на търговското, промишлено и мѣщанско сѣсловие и пр. Служилъ Високопрѣосвещенниятъ Московски митрополитъ г. Владимиръ съ Прѣосвещенитѣ епископи Анастасий Серпуховски и Василий Можайски въ сѣслужение на протопрезвитера на военното духовенство Швелски и на духовника на Техно Величество протиереи Кедрински и сонмъ монаси и свещеници. Когато се почнало поминовението на императора Александаръ I и на неговитѣ сподвижници и запѣли „Со святыми упокой“, императорътъ и всички въ храма колѣничили.

Ромжнската църква. (Тези за разработка въ свещенишкитѣ събрания). Разпуснатитѣ нрави въ масата на ромжнския народъ задаватъ голѣми страхове и налагатъ голѣми грижи на ромжнскитѣ дѣйци, прѣдимно на тия, които стоятъ най-близко до масата. Между такива дѣйци първо мѣсто държатъ свещеницитѣ. Колко разпуснатитѣ нрави безпокоятъ ромжнскитѣ дѣйци — миряни и духовни, свѣдочатъ тезитѣ, които се задаватъ да се разработватъ и да се конферира по тѣхъ въ епархийскитѣ и околийски свещенишки събрания. Ако се сѣди по тия тези, трѣбва да се заключи, че бракътъ е твърдѣ отпадналъ, че извънбрачни животъ се шири и че бракътъ между роднини е твърдѣ разпространенъ. Имаме прѣдъ очи тезитѣ, по които ще се конферира въ свещенишкитѣ събрания прѣзъ идещата есенъ и които сж напечатани въ номера за м. августъ на синодния ромжнски органъ „Biserica ortodoxa romana“. Тия тези се опрѣдѣлятъ отъ конфе-

ренция, която всѣка година се свиква въ Букурещъ и която се прѣдседателствува отъ Митрополитъ-примата на Ромжнската църква. На тая конференция участвуватъ всички протоиереи и духовни инспектори. Туй лѣто конференцията станала на 21-и юний. На нея се опрѣдѣлили тезитѣ, които Високопрѣосвещенниятъ митрополитъ-приматъ оповѣстилъ съ окржжно до епархийскитѣ началства. Тезитѣ сж за епархийскитѣ и околийски свещенишки събрания. Тѣ сж два вида: теоретични и практични. За епархийскитѣ събрания теоретичната теза е: *длъгътъ* на духовенството да проповѣдва въ храма и въ сѣмейството *права вѣра*, заповѣдитѣ на Свещено писание и на другитѣ църкви, учението за седемтъ тайнства на православната църква и на другитѣ църкви, борба срѣцо зловрѣднитѣ прѣдразсѣдѣщи. *Практичната* теза е: длъгътъ на свещеника да се бори срѣцо брака между роднини, срѣцо срамния безбраченъ животъ (конкубинатъ), както и срѣцо похабата на сѣмейната честъ и на чистотата на праотеческитѣ добродѣтели.

За околийскитѣ свещенишки събрания теоретичната теза е: *тайнството покаяние*: изповѣдъ на грѣховетѣ, нейната важностъ за живота на христианина, начинъ за изповѣдъ, мѣдростъ на духовника, важностъ за изповѣдващия се и приемащия прощение; въ коя срѣда може да се постигне тайнството на изповѣдъта за всички енориаши въ енорията. Практичната теза е тая: Какъ може свещеника при *посѣщение сѣмействата* да вдѣхва въ всички тѣхни членове точни познания за тайнствата въ православната църква, за църковнитѣ заповѣди, за десетѣтъ заповѣди, за смъртнитѣ грѣхове, отъ които трѣбва да се бои всѣки христианинъ и какъ членовѣтъ на сѣмейството да ги научатъ и да се съобразяватъ съ тѣхъ.

За епархиалнитѣ събрания се опрѣдѣлятъ днитѣ отъ 5 до 6 ноемврий, а за околийскитѣ отъ 12 до 13 за всѣка епархия.

Всѣка теоретична теза трѣбва да се развие въ двѣ, най-много въ три, писани коли. Прѣдседателътъ на всѣко епархийско или околийско събрание е длъженъ да изложи въ рапортъ постигнатитѣ резултати на събранието.

Изъ вѣстницитѣ и списанита.

Българската църква въ г. Тулча. Въ миналия брой на „Ц. вѣстникъ“ изнесохме конфликта между нашитѣ сънародници въ г. Тулча и Долно-Дунавския епископъ г. Нифонъ за храма св. Георгий. По сѣщия конфликтъ ромжнскитѣ в. „Аджверулъ“ печата статия. Като разправя, че министрътъ на просвѣтата и на изповѣданията г. Арионъ отмѣнилъ запрѣщението на Долно-Дунавския епископъ да не свещенодѣйствуватъ свещеницитѣ на „вироглавитѣ българи“ и че заповѣдалъ да се повърне св. антиминъ и се отвори храма, на което билъ се съгласилъ и Долно-Дунавския епископъ, като обвинява „панславиститѣ“ и ромжнскитѣ либерали, че раздухвали прѣднамѣрно конфликта и като твърди, че 4—5 българи, които се прѣпорѣчвали за водители на доброжунскитѣ българи и които заплашвали съ масово минаване на българитѣ въ католичеството, ако храмътъ не се повърне на българската община, не били такива пълномощници — нѣщо което при ходенето на министра г. Арионъ въ Тулча се указало фантастично, в. „Аджверулъ“ пише:

„При г. Арионъ се явила една делегация и му заявила, че прѣдставява български добруджански комитетъ; тя помолила министра да обезсили *нехристиянскитѣ* разпорѣдби на Долно-Дунавския епископъ спрѣмо

енориашитѣ отъ църквата св. Георги. Министерътъ заявилъ, че не може да третира съ комитетъ, признаването на който би означавало официалното признаване на българска община — нѣщо противно на ромънскитѣ закони; г. Арионъ прибавилъ, че приема да смѣта делегацията като прѣдставителка на ромънскитѣ граждани отъ българско потекло отъ енорията на църквата св. Георгий. Делегатитѣ настояли на становището, че тулчанската църква св. Георгий има частенъ характеръ и че слѣдователно може да бѣде управлявана само отъ енориашко настоятелство, безъ никаква намѣса на кметството или министерството на изповѣданията. На това г. Арионъ отвърналъ че докогато по своето законно положение църквата е епархиална, това нейно положение може да се измѣни само съ особенъ законъ; министра прибавилъ, че е склоненъ да проучи надлежнитѣ документи на мнимитѣ права на българитѣ, за да види до колко сж основателни претенцитѣ имъ и—че не ще вземе никакви мѣрки до когато не бждатъ прѣдварително възприети прѣдъвенитѣ отъ него на делегацията условия.

Знайно е, че тѣзи условия бѣха поднесени въ едно събрание на българитѣ енорияши; събранието бѣше заявило, че ги приема подъ резерва, ако се признае църквата св. Георгий като частна църква на българската община. Този отговоръ биде протелеграфиранъ на г. Арионъ въ Браила, когато министра се връщаль отъ Тулча. Като получилъ телеграмата, министертъ говорилъ на тулчанския префектъ да заяви на българитѣ, че правителството не приема никаква тѣхна резерва и че се запазва сегашното положение на работата.

Г-нъ Арионъ билъ далъ на българската делегация слѣднитѣ отстъпки, които подновилъ прѣвъ врѣме на посѣщението си въ Тулча.

- 1) Богослужението да става на ромънски и български.
- 2) Свещеникъ Пападима, по произхождение македонецъ, да бѣде замѣстенъ съ свещеника ромънецъ Георгиу, исканъ отъ църковнитѣ енорияши.
- 3) Българскитѣ свещеникъ да има право да изповѣдва българитѣ и отъ другитѣ енории, които не биха знаели ромънски. Сжщия свещеникъ да върши трѣби на български езикъ за всички българи енорияши и отъ другитѣ енории, но съ условие, тѣзи служби да ставатъ въ присѣствието на свещеника отъ надлежната енория.
- 4) Църковниятъ пѣвецъ, чието назначение било станало причина за конфликта да се замѣни съ другъ, прѣпоръчанъ отъ българската делегация и потвърденъ отъ Долно-Дунавския епископъ.

5) Регентътъ на хора Аврамовъ, който нѣмалъ редовно назначение отъ митрополията да получи такова. Хорътъ, който пѣе само български, да научи и нѣкои ромънски напѣви.

6) Църквата да стои отворена слѣдъ повръщането на антиминосъ и да се управлява като епархиална църква отъ настоятелство, конституирано съгласно закона.

7) Ще се проучатъ претенциитѣ на българитѣ относно правото имъ да смѣтатъ църквата св. Георгий като частна.

Както се вижда правителството е било колкото се може благосклонно къмъ тулчанскитѣ българи. То смѣта себе си за свободно отъ всѣкаква отговорност, която цѣлата пада върху агитаторитѣ по професия, подкрѣпени отъ либералитѣ и панславиститѣ. Заплашването съ масово минаване къмъ католичеството не стрѣска никого, защото, както казахме, голѣмото мнозинство отъ българското население не ще да става орждие на нѣколцина агитатори. Минаването на това население къмъ католичеството имаше смисълъ докогато то бѣше оставено

безъ църква; сега обаче, когато църквата му е отворена, то е доволно и иска да го оставятъ на мира“.

Църковно-обществена лѣтопись.

Руския пълномощенъ министертъ. Въ понедеѣльникъ, на 3 того, Н. Прѣвъзходителство императорскитѣ руски пълномощенъ министертъ, г. Неклюдовъ, и първиятъ секретаръ на императорската руска легація Н. Високоблагородие г. Саблеръ, синъ на многопочитания въ България оберъ-прокуроръ на св. Руски Синодъ г. Вл. К. Саблеръ, посѣтили Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений и главния синоденъ секретаръ. Гоститѣ били причакани и въведени въ приемния синоденъ салонъ. Н. Прѣвозходителство прѣдставилъ г. Саблера и го прѣпоръчалъ като лице свѣдуше по българскитѣ работи и познато по името и заслугитѣ на баща си. Подиръ продължителенъ разговоръ, който се завелъ, гоститѣ били разведени отъ Н. Високопрѣосвещенство и синодния главенъ секретаръ г. Костовъ изъ синодалната палата. Силно впечатление направили на гоститѣ старобългарската орнаментика и рѣзбарството. Тѣ изказали възхищението си отъ тънката художествена работа и отъ идеята, която е вложена въ всѣке украса.

Духовната семинария. На 7-и септември се почнаха редовнитѣ занятия въ Духовната семинария. Сутринта възпитаницитѣ и възпитателитѣ се събрали въ семинарския храмъ. Тамъ се отслужилъ молебенъ и съ обща молитва се помоли Всевишния да благослови занятията въ вертограда, дѣто ще се присажда словото Господне. На молебена присѣтствуваха всички възпитатели и възпитаници. Прѣди молебена ректорътъ на семинарията, Н. Високопрѣподобие архимандритъ Макария, отпразилъ къмъ възпитаницитѣ благи пожелания и мждри съвѣти. Като изказалъ въра, че възпитаницитѣ съ трудолюбие, примѣрно поведение и усърдно съревнование въ наука и въ съвершенствуване въ добро ще улеснятъ задачата на възпитателитѣ и ще оправдаятъ надеждитѣ, които има църквата на тѣхъ, и жертвитѣ, които прави за тѣхното възпитание, Н. Високопрѣподобие обявилъ занятията въ Семинарията открити. Доволни, благодарни и съ сияещи лица, възпитаницитѣ на чело съ класнитѣ си наставници потеглили за класнитѣ си стаи, гдѣто въ опрѣдѣления часъ прѣподавателитѣ влѣзли въ класоветѣ и почнали прѣподаванията.

Свещенишкото училище. На конкурсния изпитъ въ свещенишкото училище при св. Бачковската обитель се явили 84 кандидати. На конкурсенъ изпитъ били допуснати 64 кандидати, а издържали такъвъ 55 души. Учителскитѣ съвѣтъ разгледалъ резултатитѣ на изпититѣ и приелъ, споредъ степенята на бѣлжкитѣ, 40 кандидати. Приетитѣ, разпрѣдѣлени по епархии, държатъ такъвъ редъ: 6 души отъ Видинската епархия, 6 отъ Доростолската и Червенската, 6 отъ Софийската, 6 отъ Търновската, 4 отъ Ловченската, 4 отъ Пловдивската, 3 отъ Старо-Загорската, 2 отъ Врачанската и 1 отъ Сливенската.

Въ Руската легація. На 4-и того Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений и синодния главенъ секретаръ повърнали визитата на Н. Прѣвъзходителство императорскитѣ руски пълномощенъ министертъ г. Неклюдовъ и на Н. Високоблагородие г. Саблеръ, първъ секретаръ на императорската руска легація.

Заминаване. Управляващиятъ св. Старо-Загорска епархия, Н. Прѣосвещенство св. Драговитийскитѣ епископъ г. Иосифъ, заминалъ въ срѣда съ сутрешния влакъ за Стара-Загора. Съ сжщия влакъ заминалъ за г. Сливенъ и Н. Високопрѣподобие архимандритъ Ара-

баджиевъ, протосингелъ на св. Сливенската митрополия, който бѣ дошелъ въ столицата по служебни работи.

Ержа Иванова отъ с. Драгомирово. Свищовско, 31 годишна, отъ католишко вѣроизповѣданіе, на 1 того е прѣминала въ лоното на Източно-православната църква и се прѣменувавала Вержиния.

Оправки на печатни грѣшки. Въ помѣстенитѣ въ послѣднитѣ броеве статии подъ заглавието „*Кесаревото — кесарю, Божиего — Богу*“ сж пропуснати, за съжаление, нѣкои печатни грѣшки, нѣкои отъ които на много затѣмняватъ смисъла. Тукъ оправяме нѣкои отъ тѣхъ. Въ *втората статия* (бр. 33) : стр. 2, кол. 2, редъ 1-и вмѣсто „и строгиятъ“ да се чете „сжщиятъ“; сжщата стр. и кол., 17 редъ, вмѣсто „положение“ — „споразумѣние“; стр. 3, кол. 1, р. 3 и 4 (отдолу) вмѣсто „цитираме“ — „третираме“; стр. 3, кол. 2, р. 15, вмѣсто „1889“ — 1888“; стр. 3, кол. 2, р. 13 (отдолу) вмѣсто „ни“ — „ли“. Въ *третата статия* (бр. 34) : стр. 2, кол. 1, р. 2 (отдолу) вмѣсто „сжлото“ — „чало“; сжщ. стр. и кол., редъ 2 (отдолу) вмѣсто „а-авния“ — „жавния“; стр. 2, кол. 2, р. 31 и 32, вмѣсто прилатъ — „примать“.

Благодарность.

Столичниятъ свещеникъ Николай Д. Крапчански исказва, своята сърдечна благодарность, къмъ светитѣ старци отъ светия Синодъ, за гдѣто сж благоволили да откупатъ нѣколко екземпляра отъ новоиздадената му брошурка „*Ноевия ковчегъ*“ по случай пълнолѣтието на Негово Ц. Высочество князь Борисъ Търновски.

Чирпанска Околийска Свѣщоливница

Обявление

№ 10

На 3 октомври т. г. въ канцеларията на ливницата ще се произведе отъ 3 до 5 часа търгъ, съ явно малонадаване за доставката на 2 хиляди килограма чистъ пчеленъ, анадолски воскъ и една баля памукъ за фитилъ. Поемнитѣ условия, могатъ да се видятъ въ ливницата.

Желающитѣ да взематъ участие въ търга трѣбва да се съобразятъ съ чл. 11 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия и внесатъ за воскъа 500 л. и памука 20 л. депозитъ.

гр. Чирпанъ, 1 септември 1912 г.

1—3

Настоятелството.

Добришко Архирейско Намѣстничество.

Обявление

№ 942

На 17 септември, 1912 год. въ 4 часа послѣ обѣдъ въ канцеларията на Добришкото архирейско намѣстничество ще се произведе трети пѣтъ търгъ съ тайно малонадаване за отдаване на прѣдприемачъ постройката на параклисъ въ с. Александрия, Добришка околия.

Приблизителната стойность на прѣдприятието възлиза на 16,500 лв. Залогъ за участие въ търга 825 лева, вложенъ въ Намѣстничеството или въ нѣкое държавно учрѣждение. Оферти ще се приематъ до 4 часа послѣ обѣдъ.

Желающитѣ да взематъ участие въ търга трѣбва да се съобразятъ съ чл. чл. 11—15 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Планътъ и трѣжнитѣ книжа могатъ да се видятъ всеки присѣтвенъ день и часъ въ канцеларията на Намѣстничеството.

г. Добричъ, 1 септември 1912 год.

Архирейски Намѣстникъ свещеникъ:

1—3

Илия Р. Сабунджиевъ

Добришко Архирейско Намѣстничество

Обявление

№ 942

На 15 септември 1912 год. въ 4 часа слѣдъ обѣдъ въ канцеларията на Добришкото архирейско намѣстничество ще се произведе за трети пѣтъ търгъ съ тайно малонадаване, за отдаване на прѣдприемачъ постройката на храмъ въ с. Базауртъ, Добришка околия.

Приблизителната стойность на прѣдприятието възлиза на 40000 лева. Залогъ за участие въ търга 2000 лева, вложени въ Добришкото архирейско намѣстничество или въ нѣкое кредитно държавно учрѣждение.

Оферти ще се приематъ до 4 часа слѣдъ обѣдъ. Желающитѣ да взематъ участие въ търга трѣбва да се съобразятъ съ чл. чл. 11—15, отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Планътъ и трѣжнитѣ книжа могатъ да се видятъ всеки присѣтвенъ день и часъ въ канцеларията на Добришкото архирейско намѣстничество.

гр. Добричъ, 31 августъ 1912 г.

Архирейски Намѣстникъ свещеникъ

Илия Р. Сабунджиевъ.

1—3

Горно-Орѣховска Околийска Църковна Ливница.

Обявление

№ 73

Обявява се, че на 29 септ. т. г. ще се произведе за втори пѣтъ търгъ съ тайна конкуренция въ помѣщението на ливницата за отдаване на прѣдприемачъ доставката на 10000 кгг. чистъ пчеленъ воскъ отъ мѣстно или турско произхождение.

Приблизителната стойность на доставката е 46000 лева, а исканий залогъ — 2300 лева.

Офертитѣ ще се приематъ отъ 3 до 4 часа послѣ обѣдъ на горѣозначения день.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всеки присѣтвенъ день въ ливницата.

гр. Горна-Орѣховица, 1 септември 1912 г.

Прѣдседатель: свещен. П. Молловъ.

1—3